

Nota
Londerzeel - Bloemstraat

Bénédicte Cleda

Temse
2017

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba

All-Archeo bvba
Laagstraat 12
9140 TEMSE

Wettelijk depot nummer
D/2017/12.807/99

© All-Archeo bvba

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten proefsleuven en proefputten	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	6
2.2.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	7
2.2.2	Beschrijving geplande werken.....	7
2.2.3	Werkwijze	7
2.3	Assessmentrapport	9
2.3.1	Methoden, technieken en criteria bij het assessment.....	10
2.3.2	Assessment van de vondsten	10
2.3.3	Assessment van stalen	12
2.3.4	Conservatie assessment	12
2.3.5	Assessment van de landschappelijke ligging.....	12
2.3.6	Assessment van sporen	18
2.3.7	Assessment van het onderzochte gebied.....	26
2.3.8	Beschrijving van de potentiële kennis en waardering.....	27
2.3.9	Interpretatie van de archeologische site en afweging noodzaak verder onderzoek Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.	
3	Samenvatting.....	29
4	Bibliografie.....	30
4.1	Publicaties	30
4.2	Websites	30
5	Bijlagen	31
5.1	Archeologische periodes	31
5.2	Plannenlijst	31
5.3	Fotolijst.....	31
5.4	Tekeningenlijst	32
5.5	Dagrapporten	32
5.6	Vondstenlijst.....	33
5.7	Stalenlijst	33
5.8	Sporenlijst.....	33

1 Inleiding

Een archeologienota¹ werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een verkavelingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,² zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.³

Het was in het kader van de opmaak van de archeologienota enkel mogelijk een bureauonderzoek en een landschappelijk booronderzoek uit te voeren, omdat de initiatiefnemer op dat moment nog geen eigenaar was van het terrein en de toenmalige eigenaar geen toestemming gaf voor de uitvoering van bijkomend archeologisch vooronderzoek. De uitvoering van een proefsleuvenonderzoek bleek echter nog aangewezen op het terrein. Naar aanleiding hiervan werd een nota opgemaakt.

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

¹ Reyns/Claessens 2016

² <https://geo.onroenderfgoed.be>

³ <https://geo.onroenderfgoed.be>

2 Verslag resultaten proefsleuven

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2017F96

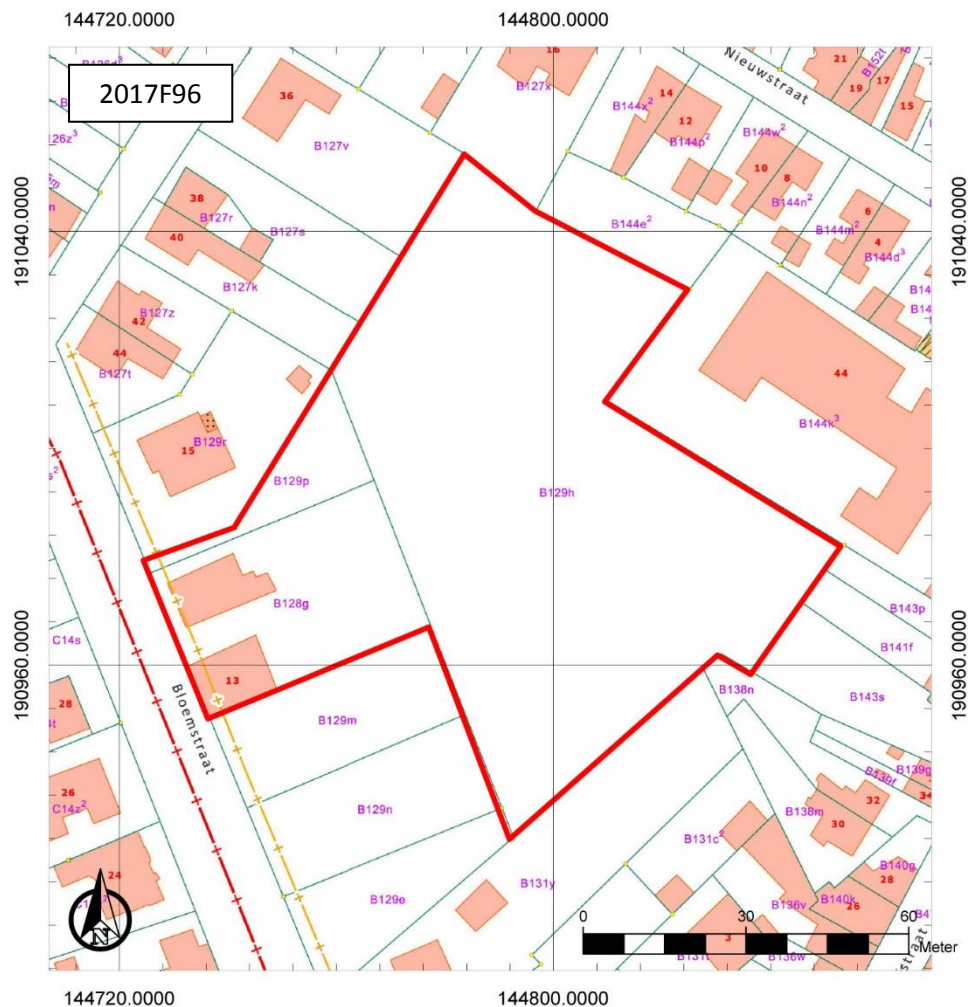
Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Vlaams-Brabant, Londerzeel, Londerzeel, Bloemstraat, Sint-Jozef

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 144780, 191053
- 144851, 190980
- 144789, 190928
- 144721, 190979

Kadastraal plan:

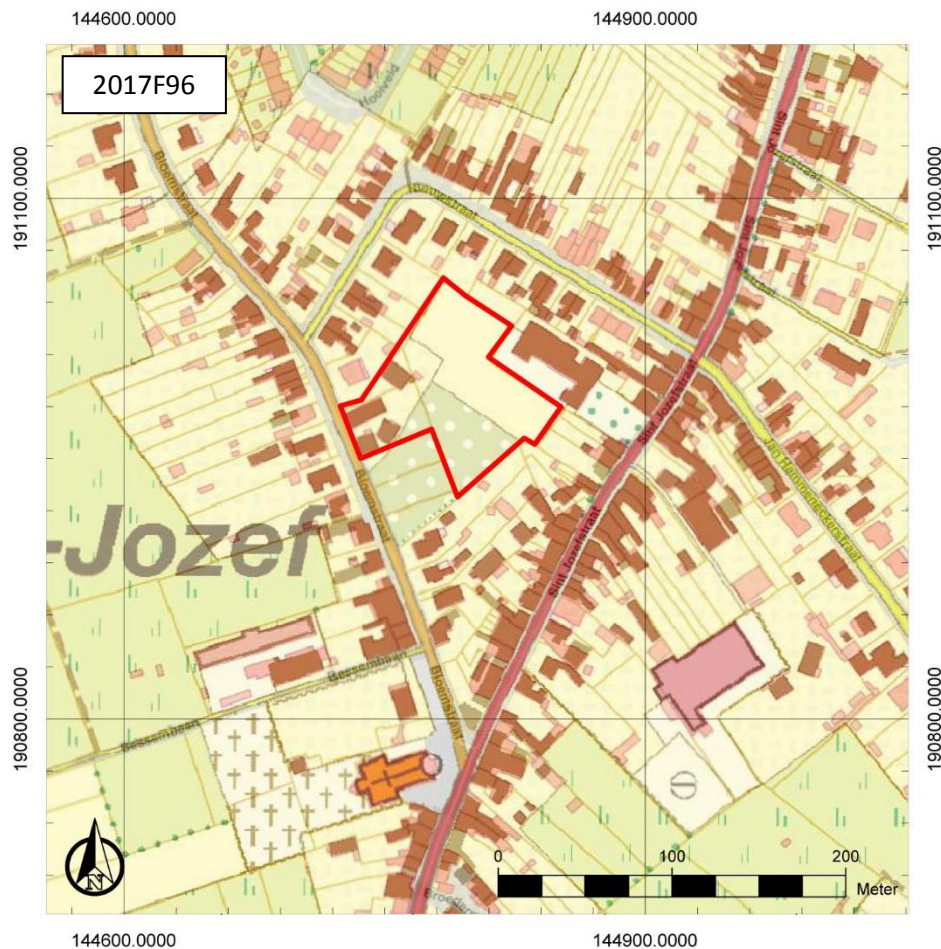

Figuur 1: Kadastraal plan met aanduiding van het onderzoeksgebied
(http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE)

Kadastrale percelen: Londerzeel, afdeling 1, sectie B, nummers 128g, 129h, 129p

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 7375 m²

Topografische kaart:

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 27/06/2017 - 06/07/2017

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: proefsleuven, late middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd, akkerland

Verstoorde zones: voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek werd de aanwezigheid van een verstoorde zone vermoed in het westen van het terrein, waar recente bebouwing aanwezig was, die gesloopt is voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek.

2.2 Archeologische voorkennis

Een bureauonderzoek (2016I190) en een landschappelijk bodemonderzoek (2016I54) werden reeds uitgevoerd, voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek.⁴ Aan de hand van het uitgevoerde onderzoek kunnen we de aanwezigheid van in situ bewaarde steentijd artefactensites uitsluiten. Het is echter wel nog mogelijk dat sporen uit andere periodes aanwezig kunnen zijn binnen het onderzoeksgebied. Om dit na te gaan, was de uitvoering van een proefsleuvenonderzoek nodig. Er

⁴ Reyns/Claessens 2016

werd namelijk een site zonder complexe verticale stratigrafie verwacht en een proefsleuvenonderzoek biedt het nodige ruimtelijke inzicht om de aanwezigheid van een relevante archeologische site binnen het onderzoeksgebied af te bakenen of uit te sluiten.

2.2.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Doel van het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is nagaan of binnen de onderzoekszone archeologische sporen aanwezig zijn, en inzicht te krijgen in hun aard en datering.

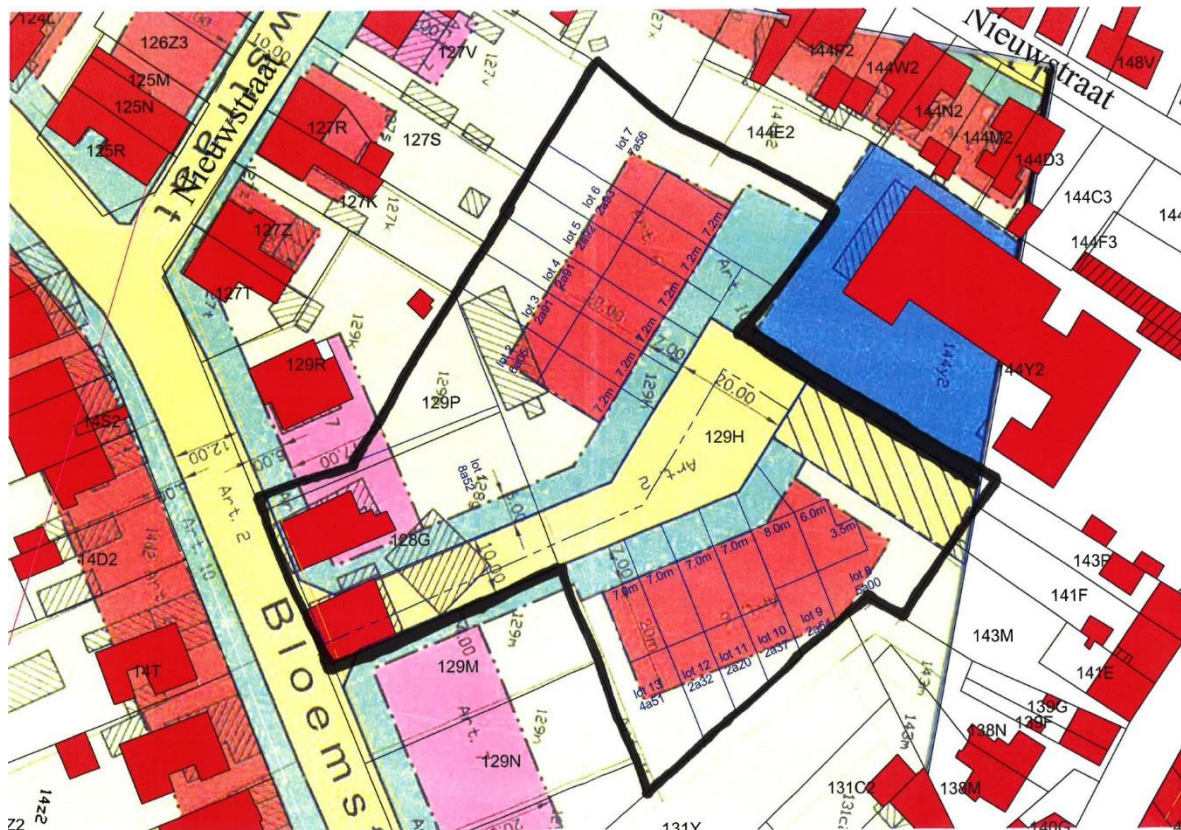
Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
- Wat is het type vindplaats (bewoning, begraving, ...), aanwezig binnen het onderzoeksgebied?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen archeologische sporen?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen materiële cultuur?
- Wat is de potentiële kenniswinst van een eventuele opgraving?
- Is er mogelijkheid tot behoud *in situ* en zijn er eventuele maatregelen nodig om aan het behoudsprincipe te voldoen?
- Indien behoud *in situ* van het archeologisch erfgoed onmogelijk of onwenselijk is in het kader van de geplande bodemingrepen: kan een afbakening gemaakt worden van bepaalde delen van het terrein die voorafgaand aan de werkzaamheden moeten onderzocht worden?

Randvoorwaarde: er zijn geen randvoorwaarden van toepassing.

2.2.2 Beschrijving geplande werken

Op het terrein wordt een verkaveling gerealiseerd van 13 loten. De verkaveling is voorzien van centrale wegenis. De funderingsdiepte van de woningen bedraagt ca. 50 à 80 cm. De woningen mogen niet onderkelderde. De wegenis heeft een verstoringsdiepte van ca. 80 cm. Nutsleidingen worden aangelegd naast de wegenis. De aanleg van de riolering betekent een verstoring van 2 m onder het maaiveld.

Figuur 3: Ontwerpplan

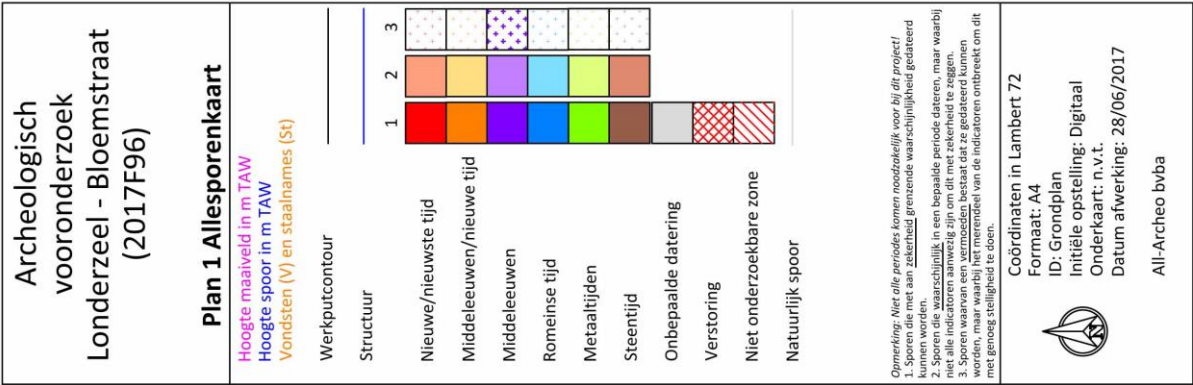
2.2.3 Werkwijze

Voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen was voldoende ruimtelijk inzicht nodig. Daarom werd geopteerd voor een proefsleuvenonderzoek. Het betreft een proefsleuvenonderzoek op een site zonder complexe verticale stratigrafie. Het volledige terrein kon onderzocht worden. De in het westen aanwezige gebouwen werden voorafgaand aan het onderzoek gesloopt. Dit resulteerde in een onderzoekbare zone van ca. 0,74 ha.

De aangelegde proefsleuven hadden een breedte van 2 m. Ze werden haaks op de algemene topografie geplaatst en hadden een maximale tussenafstand van middelpunt tot middelpunt van 15 m. Door middel van proefsleuven werd minimaal 10% van de onderzoekbare zone onderzocht. Voor een goede selectie werden de proefsleuven aangevuld met kijkvensters en/of dwarssleuven. De oppervlakte hiervan bedroeg minimaal 2,5 % van het onderzoeksgebied. De zijden van de kijkvensters maten maximaal 13 x 13 m. Ze dienden voldoende groot te zijn om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden.

De diepte van het bovenste niveau waarop sporen of vondstenconcentraties aanwezig zijn, werd door de veldwerkleider bepaald op basis van de vraagstelling en onderzoeksdoelen uit de melding. De inplanting van kijkvensters werd bepaald tijdens het veldwerk, bijvoorbeeld in functie van nader onderzoek van aangetroffen archeologische sporen of van zones die 'leeg' leken.

2.3 Assessmentrapport

2.3.1 Methoden, technieken en criteria bij het assessment

Er werden vier vondsten gerecupereerd tijdens het proefsleuvenonderzoek. Door de geringe omvang van de aangetroffen vondsten werd geen selectie uitgevoerd. De aard van de vondsten werd beschreven en de vondsten werden gedateerd. Er zijn geen archeologische vraagstellingen die aan de hand van staalname voor natuurwetenschappelijk materiaal onderzocht dienen te worden. Het conservatie-assessment gebeurde door de veldwerkleider. Het assessment van de sporen werd uitgevoerd op basis van de plannen, profieltekeningen, foto's en spoorbeschrijvingen. Aangezien er sprake is van een site zonder complexe stratigrafie en tijdens het proefsleuvenonderzoek geen complexe sporen of complexe spoorcombinaties vastgesteld zijn, werd geen harrismatrix opgemaakt.

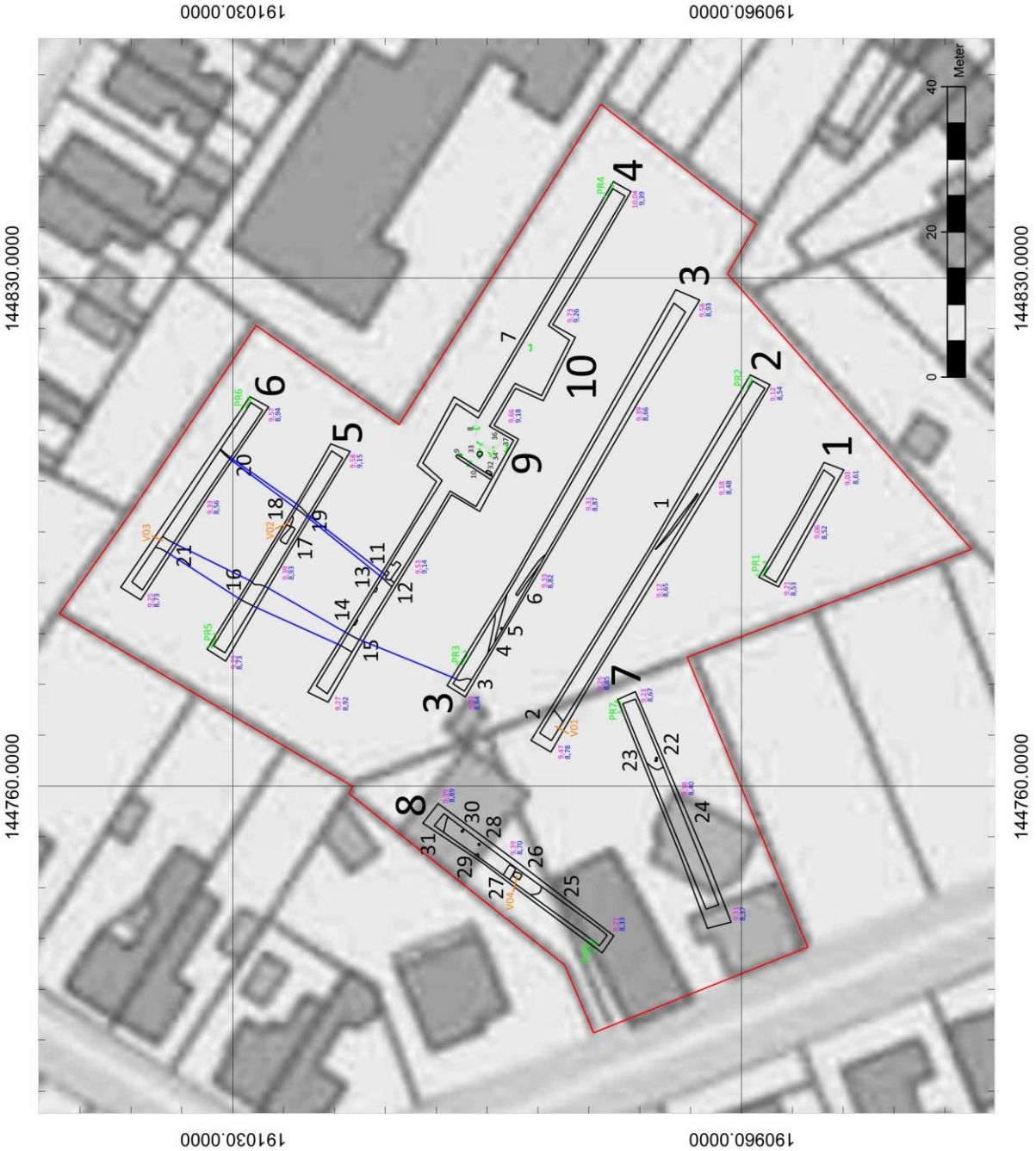
Door middel van proefsleuven werd een oppervlakte opengelegd van 1018 m². Dit is 13,80 % van het totale onderzoeksgebied. Door middel van kijkvensters werd een oppervlakte opengelegd van 184 m². Dit is 2,50 % van de onderzoekbare zone.

2.3.2 Assessment van de vondsten

Er werden vier aardewerkfragmenten aangetroffen (Figuur 5). Twee fragmenten rood geglazuurd aardewerk dateren uit de late middeleeuwen tot de nieuwe tijd. Het betreft een randfragmentje (V01) en een wandfragment (V03). V02 en V04 zijn wandfragmenten industrieel porselein uit de nieuwste tijd. De vondsten kennen een goede bewaringstoestand.

Figuur 5: Vondsten uit S2, 18, 21 en 26

Figuur 6: Alle vondstenkaart

Archeologisch
vooronderzoek
Londerzeel - Bloemstraat
(2017F96)

Plan 2 Alle vondstenkaart

Hoogte maatveld in m TAW

Hoogte spoor in m TAW

Vondsten (V) en staalnames (St)

Werkputcontour

Structuur

1 2 3

Nieuwe/nieuwste tijd

Middeleeuwen/nieuwe tijd

Middeleeuwen

Romeinse tijd

Metaaltijden

Steentijd

Onbepaalde datering

Verstoring

Niet onderzoekbare zone

Natuurlijk spoor

Opmerking: Niet alle periodes komen noodzakelijk voor bij dit project!
1. Sporen die niet aan een bepaald tijdsinterval toe te schrijven zijn, worden weergegeven als 'onbepaalde datering'.
2. Sporen die waarschijnlijk in een bepaalde periode dateren, maar waarbij niet alle indicatoren aanwezig zijn om dit met zekerheid te zeggen.
3. Sporen waarvan een vermoeden bestaat dat ze gedateerd kunnen worden, maar waarbij het merendeel van de indicatoren ontbreekt om dit met genoeg zekerheid te doen.

Coördinaten in Lambert 72

Formaat: A4

ID: Grondplan

Initiële opstelling: Digitaal

Onderkaart: n.v.t.

Datum afwerking: 28/06/2017

All-Archeo bvba

2.3.3 Assessment van stalen

Er zijn geen archeologische vraagstellingen die aan de hand van staalname voor natuurwetenschappelijk materiaal onderzocht dienden te worden. Het proefsleuvenonderzoek gaf evenmin aanleiding tot bijkomende onderzoeksvragen die natuurwetenschappelijk onderzoek vereisen. Er is dus geen natuurwetenschappelijk onderzoek nodig.

2.3.4 Conservatie assessment

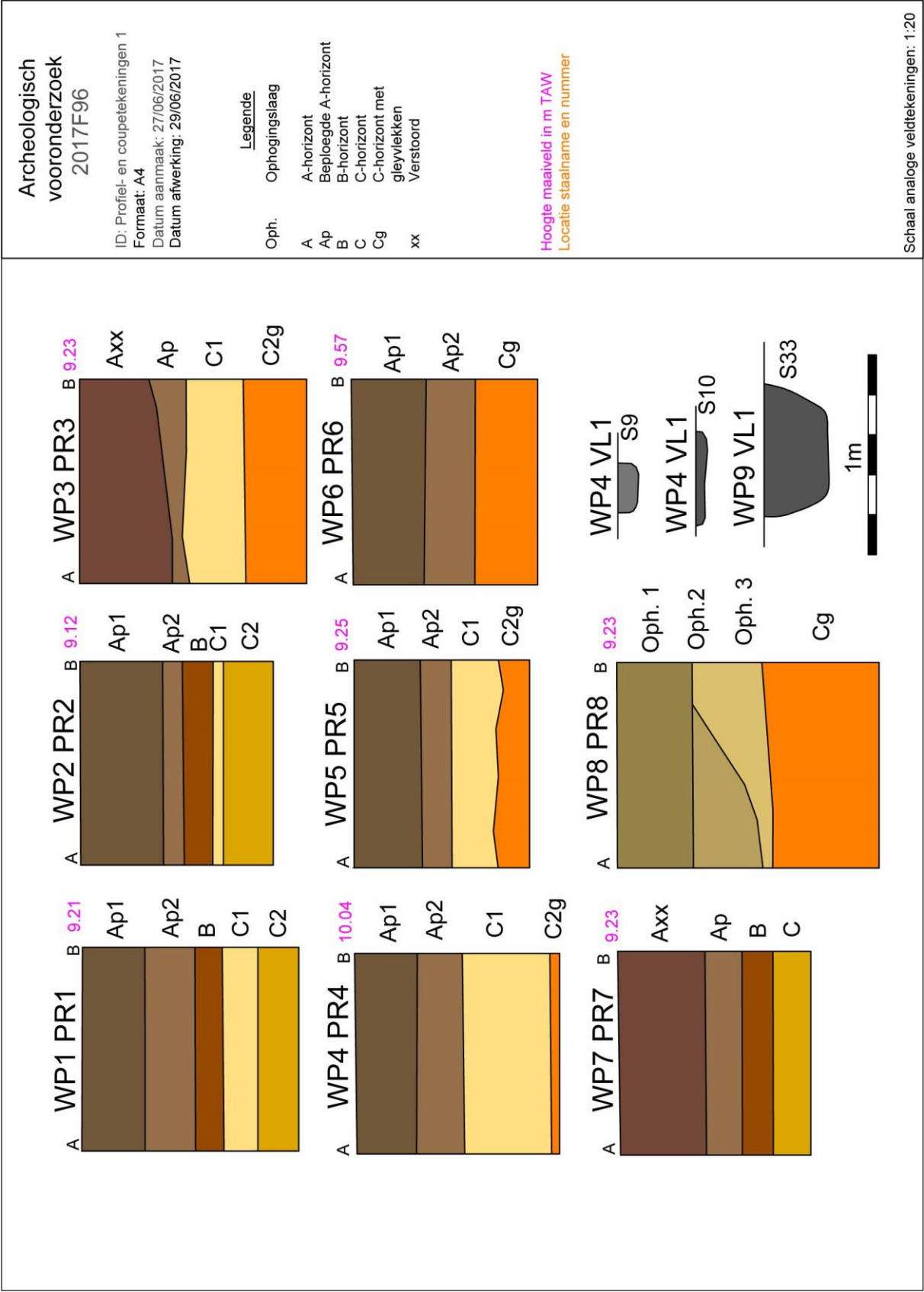
Er werden vier vondsten geregistreerd tijdens het onderzoek. De vondsten kennen een goede bewaringstoestand. Indien de vondsten bewaard wordt in een droge, stabiele omgeving, is geen bijkomende conservatie nodig.

2.3.5 Assessment van de landschappelijke ligging

De site kent geen complexe verticale stratigrafie. De lemig zandbodem in de onderzoekszone kende droge eigenschappen. De bodemopbouw bestond doorgaans uit een dikke ploeglaag van ca. 50 à 60 cm dik (Ap-horizont). De bovenste donkerbruine ploeglaag (Ap1-horizont) was ongeveer 30 à 40 cm dik. De onderliggende bruine ploeglaag (Ap2-horizont) was ca. 10 à 25 cm dik. In werkputten 1-2 en 7 was de ploeglaag gevolgd door een B-horizont met accumulatie van organisch stof (Bh-horizont) of met sesquioxiden (Bs-horizont), beide van ca. 15 cm dik. Daaronder werd een lichtgele C1-horizont boven een groengele C2-horizont of oranjegele gleyige C2-horizont vastgesteld. Het gaat telkens om jong dekzand (zie punt 3.4.2). In het westen van het terrein, in werkputten 7 en 8, was de bodem sterk vergraven door de afbraak van gebouwen (Figuur 10).

De bodemprofielen vervolledigen en stellen de waarnemingen van het landschappelijk bodemonderzoek (2016I54) enigszins bij, omdat er nu meer ruimtelijk inzicht is. Overal werd een dikke ploeglaag vastgesteld van ca. 50 à 60 cm dik. Het volledige terrein kende een diepe antropogene bewerking van de bodem, waardoor de oorspronkelijke bodemopbouw volledig werd opgenomen in de beploegde A-horizont. De B-horizont is enkel bewaard gebleven in het zuiden, waar het terrein lager gelegen is, ter hoogte van werkputten 1, 2 en 7 (Figuur 8). In het noorden, waar het terrein hoger gelegen is, zijn geen resten van een B-horizont bewaard gebleven (Figuur 9). De verklaring van de huidige situatie is dat het terrein in het verleden genivelleerd is door de afgraving van de hoger gelegen delen en de opvulling van de lager gelegen delen. Het reliëf van het nu nog steeds golvende terrein moet in het verleden dus nog meer uitgesproken zijn geweest.⁵

⁵ Reyns/Claessens 2016, 28

Figuur 8: Profiel 1 AB in werkput 1

Figuur 9: Profiel 6 AB in werkput 6

Figuur 10: Profiel 8 AB in werkput 8

Archeologisch
voorzonderzoek
Londerzeel - Bloemstraat
(2017F96)

Plan 5 Synthesekaart

Hoogte maaiveld in m TAW

Hoogte spoor in m TAW

Vondsten (V) en staalhames (St)

Werkputcontour

Structuur

1 2 3

Nieuwe/nieuwste tijd

Middeleeuwen/nieuwe tijd

Middeleeuwen

Romeinse tijd

Metaaltijden

Steentijd

Onbepaalde datering

Verstoring

Niet onderzoekbare zone

Natuurlijk spoor

Opmerking: Niet alle periodes komen noodzakelijk voor bij dit project!
1. Sporen die niet aan de archeologische grenzen waarschijnlijk gedeeld kunnen worden.
2. Sporen die waarschijnlijk in een bepaalde periode dateren, maar waarbij niet alle indicatoren aanwezig zijn om dit met zekerheid te zeggen.
3. Sporen waarvan een vermoeden bestaat dat ze gedateerd kunnen worden, maar waarbij het merendeel van de indicatoren ontbreekt om dit met genoeg stevigheid te doen.

Coördinaten in Lambert 72

Formaat: A4

ID: Grondplan

Initiële opstelling: Digitaal

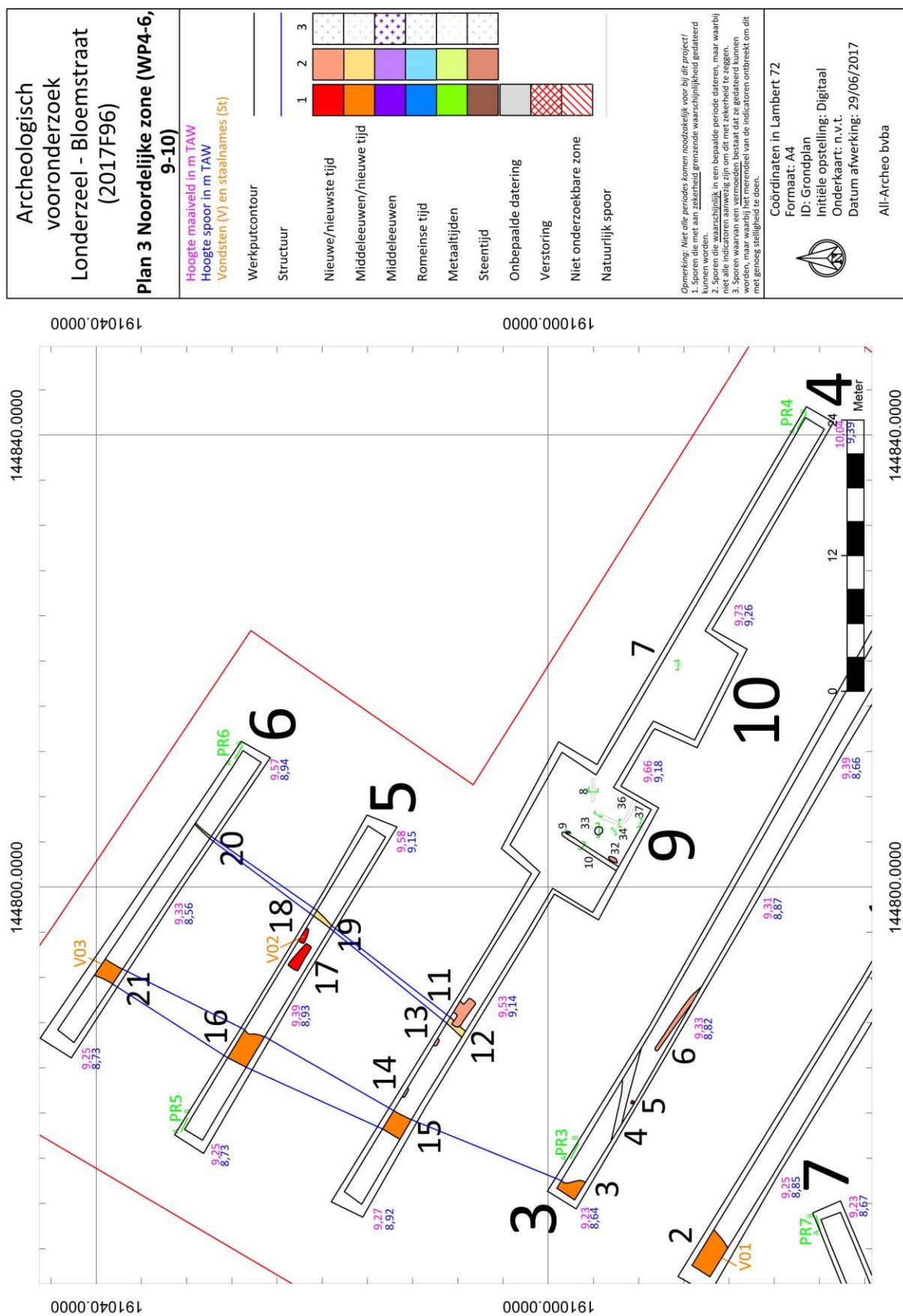
Onderkaart: n.v.t.

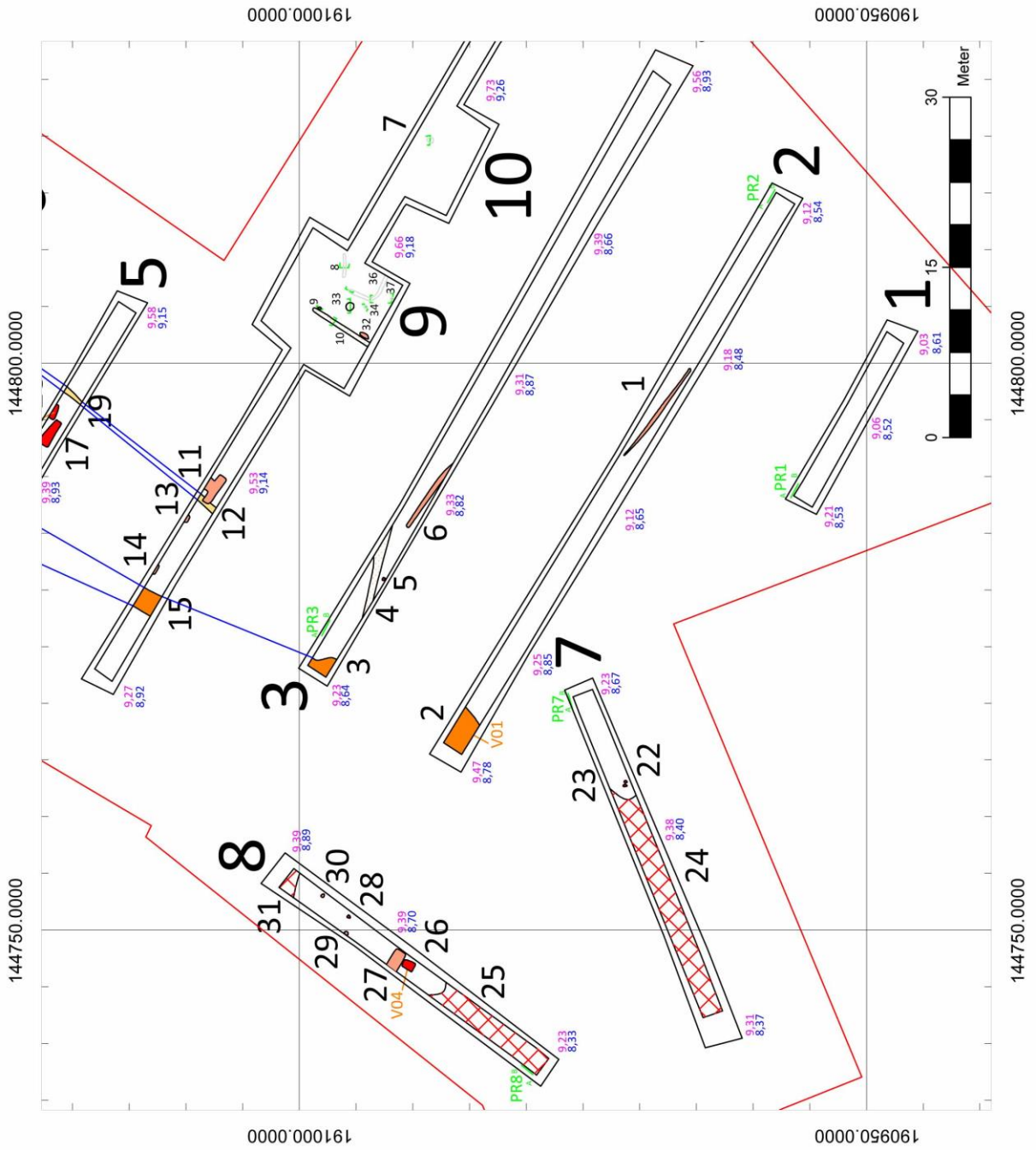
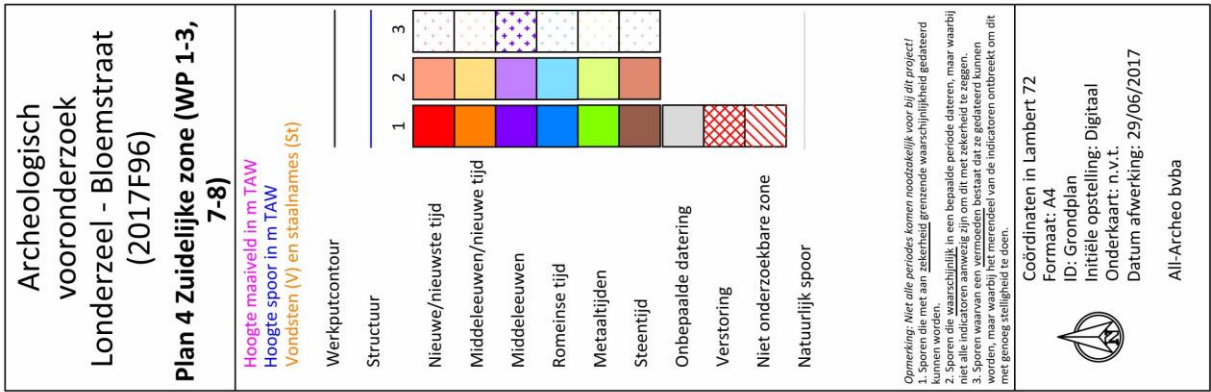
Datum afwerking: 29/06/2017

All-Archeo bvba

The figure is a detailed archaeological site plan of pits 1 through 10, with additional pits numbered up to 31. The plan is overlaid on a coordinate grid with X-axis values from 144760.0000 to 144830.0000 and Y-axis values from 190960.0000 to 191030.0000. Each pit is represented by a numbered rectangle with internal structural details and color-coded areas. A legend on the right side of the plan defines the colors: red for 'Nieuwe/nieuwste tijd', orange for 'Middeleeuwen/nieuwe tijd', yellow for 'Middeleeuwen', green for 'Romeinse tijd', blue for 'Metaaltijden', purple for 'Steentijd', brown for 'Onbepaalde datering', and grey for 'Verstoring'. A scale bar at the bottom indicates a distance of 10 meters. The plan also includes a north arrow and a title block with project information.

Figuur 11: Fasering werkputten 1 tot 10

Figuur 13: Detail zuidelijke zone met werkputten 1 tot 3 en 7 tot 8

2.3.6 Assessment van sporen

In werkputten 1 tot 10 werden op een diepte van ongeveer 35 à 98 cm onder het maaiveld 37 sporen vastgesteld. Het gaat om paalsporen, kuilen, greppels, ploegsporen, verstoringen en natuurlijke sporen. De aangetroffen sporen worden besproken per functionele categorie.

2.3.6.1 Paalsporen

S5, S22 en S28 zijn vierkante paalsporen (Figuur 14). Ze hebben afmetingen van ca. 20 bij 20 cm à 30 bij 30 cm en een donkere (zwart)bruine gevlekte vulling. De vulling van S5 bevatte hout en de vulling van S28 baksteen. Op basis van de scherpe aflijning en de donkere, vrij homogene vulling van de paalsporen, lijken ze recent.

Figuur 14: S5 (links) en S22 en S23 (rechts)

S9, S23, S29 en S30 zijn ovale paalsporen met een diameter van ca. 30 à 38 cm. De vulling van S9 is donkergrijs tot lichtgrijs gevlekt en de vulling van de overige paalsporen is donker bruingrijs gevlekt. S9 werd gecoupeerd (Figuur 15). De bewaringsdiepte bedroeg ca. 10 cm. S9 lijkt qua vulling op kuil S33, greppels S4 en S10 en greppelstructuur S12, S19 en S20 (zie punt 2.3.6.2 en 2.3.6.3), waardoor deze sporen vermoedelijk gelijktijdig zijn. De sporen zijn omwille van hun donkere, weinig uitgeloopte vulling waarschijnlijk niet ouder dan de late middeleeuwen. De vulling van S23 bevatte baksteen. S23, S29 en S30 lijken op basis van hun scherpe aflijning en donkere, vrij homogene vulling, recent te zijn (Figuur 16).

Figuur 15: S9 in het vlak (links) en gecoupeerd (rechts)

Figuur 16: S29 (links) en S30 (rechts)

2.3.6.2 Kuilen

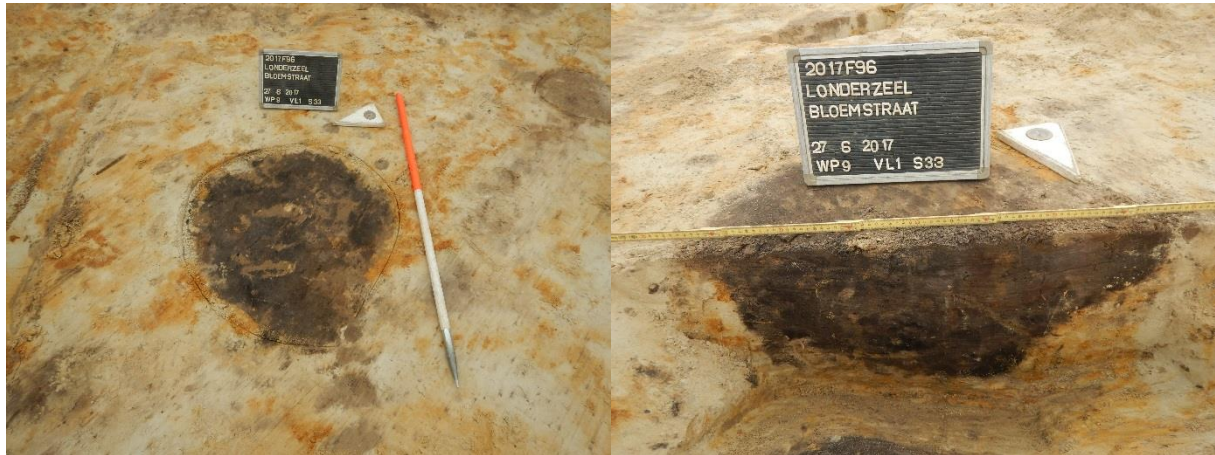
S11, S13-14, S17-18 en S26-27 zijn kuilen met een rechthoekige of onregelmatig vorm en een donkerbruine gevlekte vulling (Figuur 17). De kuilen zijn ca. 0,80 à 1,15 m breed en ca. 2,50 à 2,80 m lang. Uit S18 en S26 werden vondsten gerecupereerd. Het gaat telkens om een wandfragment industrieel porselein (Figuur 5), wat de sporen in de nieuwste tijd dateert. De vulling van de sporen was vrij homogeen en scherp afgelijnd, waardoor de sporen wellicht in de nieuwe tot de nieuwste tijd geplaatst kunnen worden. Op basis van hun grootte en hun vorm zijn het mogelijk zandwinningskuilen.

Figuur 17: Kuil S17

S32-33 zijn ovale kuilen met respectievelijk een donkere bruingele gevlekte vulling en een donkere bruinzwarte gevlekte vulling. Hun diameter bedraagt ca. 70 à 90 cm. S33 werd doorsneden. De bewaringsdiepte bedroeg ca. 34 cm. Op basis van de doorsnede lijkt het spoor misschien een plantkuil te zijn (Figuur 18). Er werd geen vondstmateriaal gerecupereerd, zodat de kuilen niet nader gedateerd kunnen worden. S32 lijkt op basis van de vrij homogene, donkere vulling eerder recent. Mogelijk is het een restant van de bouwvoor (Figuur 19). S33 lijkt qua vulling op greppels S4 en S10

en greppelstructuur S12, S19 en S20 (zie punt 2.3.6.3), waardoor de sporen vermoedelijk gelijktijdig zijn. Waarschijnlijk zijn ze omwille van hun donkere, weinig uitgeloopte vulling niet ouder dan de late middeleeuwen.

Figuur 18: Kuil S33 in het vlak (links) en in doorsnede (rechts)

Figuur 19: Kuil S32

2.3.6.3 Greppels

S4 is een oost-west georiënteerde perceelsgreppel met een donkere bruinigrijze gevlekte vulling (Figuur 20). De greppel is ongeveer 0,70 m breed. Er werden geen vondsten uit gerecupereerd, waardoor de greppel niet gedateerd kan worden. Waarschijnlijk is hij omwille van zijn gelijkaardige donkere vulling gelijktijdig met S10, S33, S12, S19 en S20, en daarom niet ouder dan de late middeleeuwen (zie ook punt 2.3.6.2).

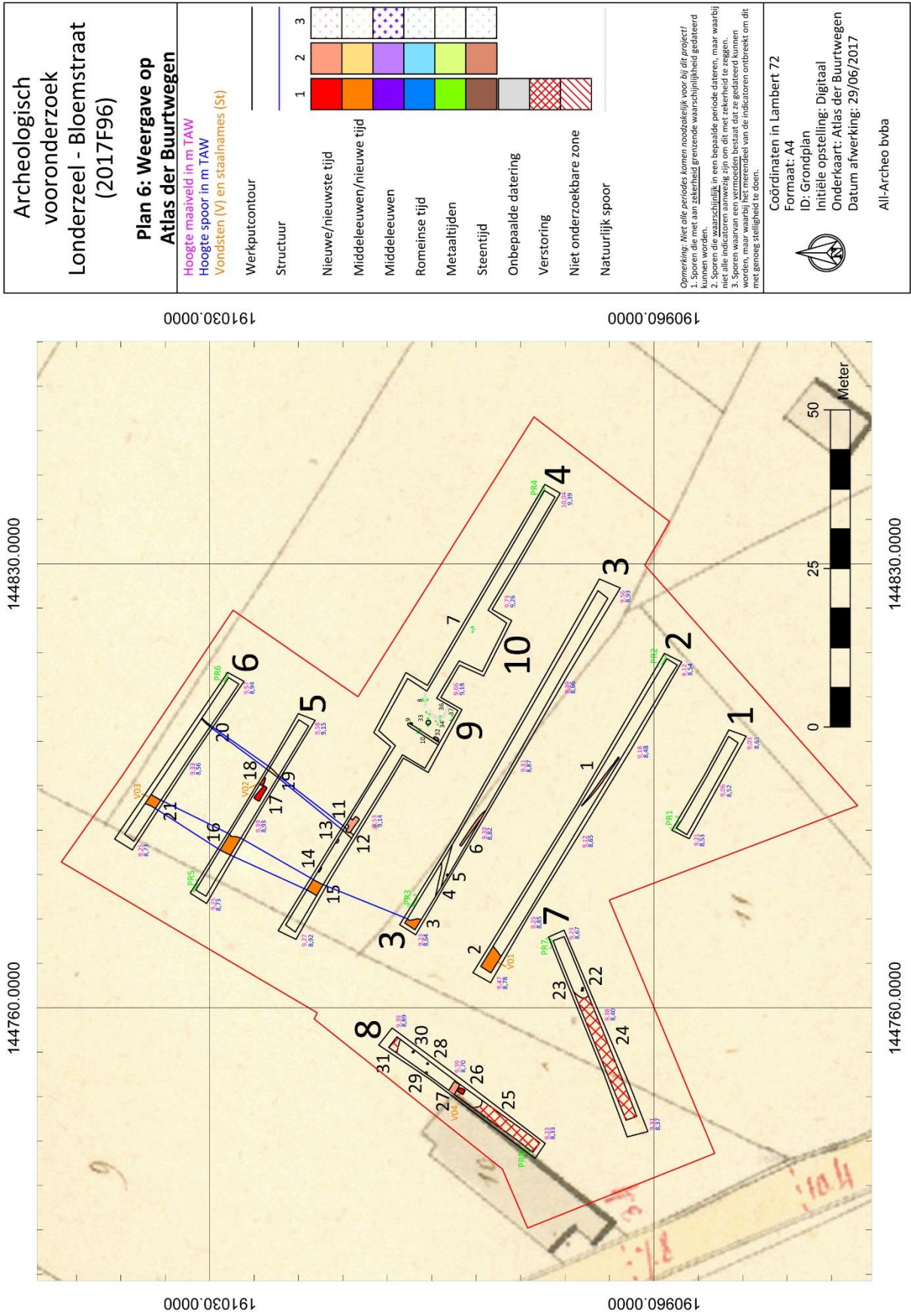
Figuur 20: Greppel S4

S10 is een noordoost-zuidwest georiënteerde perceelsgreppel met een donkere grijsbruine gevlekte vulling. De greppel is ongeveer 45 cm breed en werd doorsneden (Figuur 21). De bedroeg ca. 0,6 cm. Er werden geen vondsten uit gerecupereerd, waardoor de greppel niet nader gedateerd kan worden. Waarschijnlijk is het spoor omwille van zijn gelijkaardige donkere vulling gelijktijdig met S4, S33, S12, S19 en S20. Dit is niet ouder dan de late middeleeuwen (zie ook punt 2.3.6.2).

Figuur 21: Greppel S10 in het vlak (links) en in doorsnede (rechts)

S2-3, S15-16 en S21 is eveneens een noordoost-zuidwest georiënteerde greppelstructuur, maar met een donkere bruingrijze gevlekte vulling (Figuur 23). De greppel is ca. 1,50 à 3 m breed. Het spoor is vermoedelijk een perceelsgreppel. Uit S2 werd een randfragment rood geglaazuurd aardewerk gerecupereerd en in S21 werd een wandfragment rood geglaazuurd aardewerk aangetroffen (Figuur 5). De brede perceelsgreppel wordt afgebeeld op de Atlas der Buurtwegen (Figuur 22), waardoor hij minstens teruggaat tot 1841.

Figuur 22: Weergave van de gefaseerde allesporenkaart op de Atlas der Buurtwegen (www.geount.be)

Figuur 23: Greppel S16 (links) en greppel S12 en kuil S11 (rechts)

S12, S19-20 is opnieuw een noordoost-zuidwest georiënteerde greppelstructuur, maar nu met een donkere grijsbruine gevlekte vulling. De perceelsgreppel is ca. 20 à 60 cm breed. Er werd geen vondstmateriaal gerecupereerd. S12 wordt doorsneden door S11. S12 is dus ouder dan S11, dat in de nieuwe tot de nieuwste tijd gedateerd werd (Figuur 23). Zo bekomen we een relatieve datering voor de greppelstructuur.

2.3.6.4 Ploegsporen

S1 en S6 zijn ploegsporen met een bruinrijze gevlekte vulling. De ploegsporen zijn ca. 40 cm breed. Vermoedelijk zijn ze in de nieuwe of nieuwste tijd gevormd (Figuur 24).

Figuur 24: Ploegspoor S1

2.3.6.5 Verstoringen

S24-25 en S30 zijn verstoringen met een donkerbruine of groenblauwe gevlekte vulling. De verstoringen zijn ca. 12 à 22 m lang. Ze komen voor in het westen van het onderzoeksgebied waar gebouwen werden gesloopt. De verstoringen bestaan uit gezeefd afbraakpuin dat onder vorm van een pakket zeefzand op het vergraven terrein gedeponeerd is geweest (Figuur 25).

Figuur 25: Verstoring S25

2.3.6.6 Natuurlijke sporen

S7-8, S34 en S36-37 zijn natuurlijke sporen met een lichte bruingrijze gevlekte vulling. De doorsnede van het spoor bevestigde het natuurlijke karakter ervan (Figuur 26). S8 en S36 zijn ca. 25 à 30 cm breed. In doorsnede bleken beide sporen eveneens natuurlijk te zijn (Figuur 27). S34 en S37 werden doorsneden en bleken opnieuw natuurlijk van aard (Figuur 29).

Figuur 26: S7 in het vlak (links) en in doorsnede (rechts)

Figuur 27: S36 in het vlak (links) en in doorsnede (rechts)

Figuur 28: S34 in het vlak (links) en in doorsnede (rechts)

Figuur 29: S37 in het vlak (links) en in doorsnede (rechts)

2.3.7 Assessment van het onderzochte gebied

Na uitvoering van de voorgaande stappen kunnen de onderzoeksvragen beantwoord worden.

Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebieden zo ja, wat is de precieze afbakening in tijd en ruimte?

Er zijn antropogene sporen geregistreerd in de proefsleuven. De sporen omvatten paalsporen, kuilen, greppels, ploegsporen en verstoringen. Er zijn ook natuurlijke sporen geregistreerd. De sporen dateren uit de late middeleeuwen tot nieuwste tijd. Er zijn geen aanwijzingen gevonden van oudere sporen. De meeste sporen bevonden zich in het noorden van het onderzoeksgebied, waar het terrein hoger was. In het zuiden, waar het terrein lager was en een B-horizont geregistreerd werd, waren er nagenoeg geen sporen aanwezig. Hier was het terrein in het verleden opgehoogd, waardoor het bodemarchief er vermoedelijk beter beschermd geweest is tegen jongere bodemingrepen.

Wat is het type vindplaats (bewoning, begraving, ...), aanwezig binnen het onderzoeksgebied?

Er werd geen relevante archeologische vindplaats vastgesteld. Er zijn geen sporen gevonden die te beschouwen zijn als de resten van bewoning of van begraving. Er werden dus ook geen sporen vastgesteld die gerelateerd kunnen worden aan de bebouwing die te zien was op historische kaarten.

Wat is de bewaringstoestand van de archeologische sporen?

De sporen zijn aangetast door diepe ploegactiviteiten en zijn over het algemeen matig bewaard. Sporen ouder dan de late middeleeuwen werden niet herkend. Doordat het terrein in het noorden afgagraven geweest is, zijn eventuele oudere sporen er wellicht verdwenen.

Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen materiële cultuur?

De materiële cultuur is goed bewaard. Indien de vondsten bewaard worden in een stabiele omgeving is geen bijkomende conservatie nodig.

Is de vindplaats te relateren aan andere vindplaatsen in de nabije omgeving?

Er is geen waardevolle archeologische vindplaats vastgesteld die gerelateerd kan worden aan nabijgelegen archeologische vindplaatsen.

Wat is de potentiële kenniswinst van een eventuele opgraving?

De potentiële kenniswinst van een eventuele opgraving is gering. De aanwezige sporen dateren uit de late middeleeuwen tot de nieuwste tijd. Er is geen sprake van een waardevolle archeologische vindplaats. De sporen zijn voornamelijk te relateren aan het gebruik van het terrein als akker en verder ook te relateren aan landindeling. Er wordt verwacht dat een opgraving slechts een beperkte kennisvermeerdering zal betekenen ten opzichte van de kennis die we nu reeds hebben, na uitvoering van het proefsleuvenonderzoek.

Is er mogelijkheid tot behoud in situ en zijn er eventuele maatregelen nodig om aan het behoudsprincipe te voldoen?

Gezien de geplande bodemingreep is geen behoud in situ mogelijk. Er zijn echter geen maatregelen nodig om aan het behoudsprincipe te voldoen, omwille van het ontbreken van een waardevolle archeologische vindplaats op het terrein.

Indien behoud in situ van het archeologisch erfgoed onmogelijk of onwenselijk is in het kader van de geplande bodemingrepen: kan een afbakening gemaakt worden van bepaalde delen van het terrein die voorafgaand aan de werkzaamheden moeten onderzocht worden?

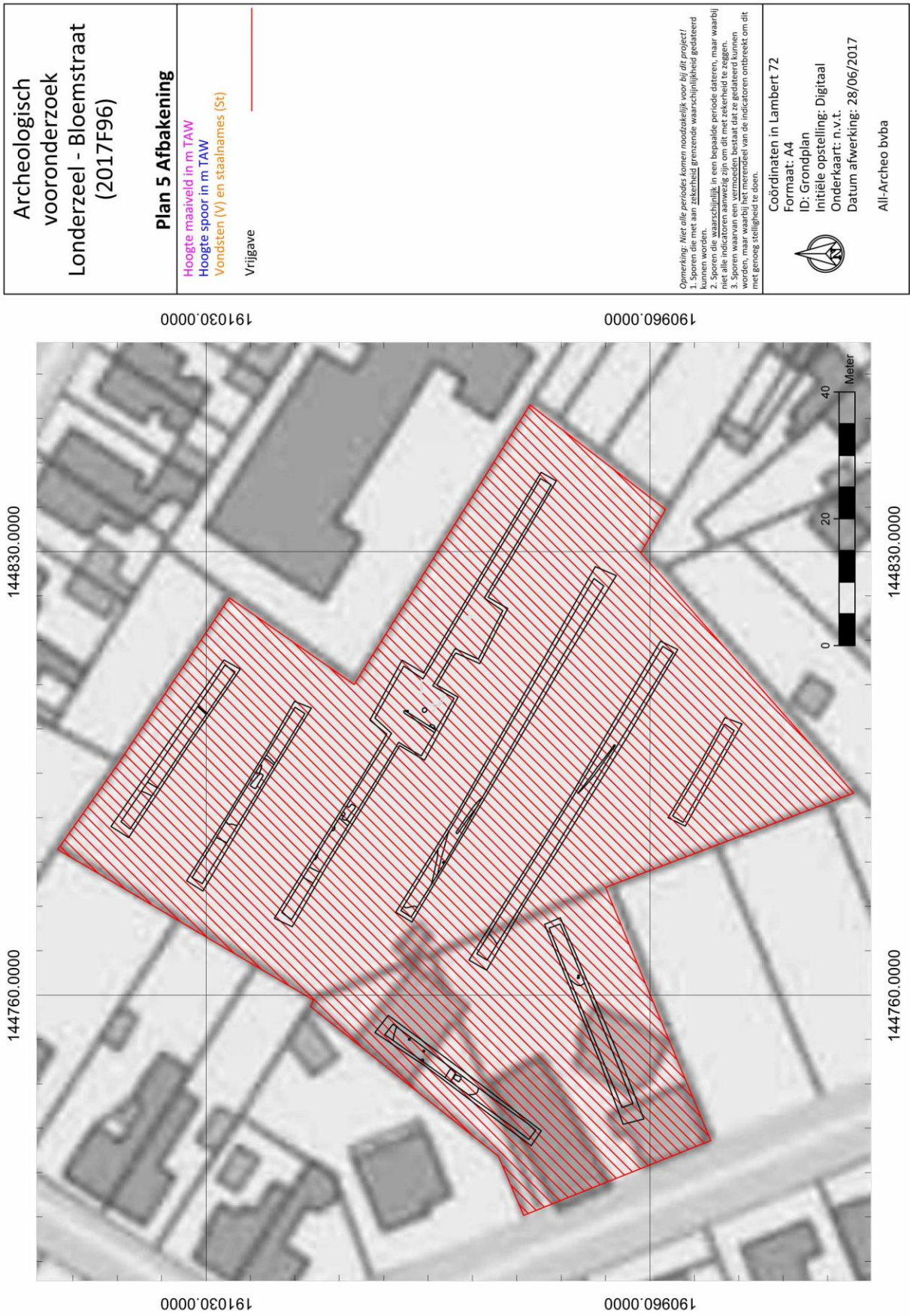
Het onderzochte gebied leverde sporen op, maar er is geen aanleiding om te spreken van een waardevolle archeologische vindplaats. De vastgestelde sporen omvatten paalsporen, kuilen, greppels, ploegsporen en verstoringen. De sporen kunnen gedateerd worden vanaf de late

middeleeuwen tot de nieuwste tijd. De bewaringstoestand van de sporen is matig te noemen. Diepe ploegactiviteiten hebben het bodemarchief aangetast. Bovendien werd het terrein in het noorden in het verleden afgegraven, waardoor oudere sporen er mogelijk verdwenen zijn. De aangetroffen sporen werden voldoende gedocumenteerd tijdens het uitgevoerde vooronderzoek, zodat behoud *in situ* of vervolgonderzoek niet nodig geacht worden. Bijkomend archeologisch onderzoek houdt onvoldoende potentieel op kennisvermeerdering in om de kosten van bijkomend archeologisch onderzoek te rechtvaardigen. Daarom worden geen bijkomende maatregelen nodig geacht.

2.3.8 Beschrijving van de potentiële kennis en waardering, interpretatie van de archeologische site en afweging noodzaak verder onderzoek

Het proefsleuvenonderzoek heeft de informatie uit het bureauonderzoek en het landschappelijk bodemonderzoek kunnen aanvullen en bijstellen. Het is nu duidelijk dat op het terrein enkel archeologische sporen aanwezig zijn uit de late middeleeuwen tot nieuwste tijd. Oudere sporen zijn wellicht verdwenen door afgraving van het terrein en diepe ploegactiviteiten. De resultaten van het proefsleuvenonderzoek doen besluiten dat op het terrein geen waardevolle archeologische vindplaats aanwezig is.

Diepe ploegactiviteiten hebben het bodemarchief aangetast. Bovendien werd het terrein in het noorden in het verleden afgegraven, waardoor oudere sporen er mogelijk verdwenen zijn. De aangetroffen sporen werden voldoende gedocumenteerd tijdens het uitgevoerde vooronderzoek, zodat behoud *in situ* of vervolgonderzoek niet nodig geacht worden. Bijkomend archeologisch onderzoek houdt onvoldoende potentieel op kennisvermeerdering in om de kosten van bijkomend archeologisch onderzoek te rechtvaardigen. Daarom worden geen bijkomende maatregelen nodig geacht.

Figuur 30: Zone waar na evaluatie geen waardevolle archeologische site aanwezig is en waar significant potentieel op kennisvermeerdering ontbreekt (rood)

3 Samenvatting

Een bureauonderzoek en een landschappelijk bodemonderzoek werden reeds uitgevoerd, voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek. Aan de hand van het uitgevoerde onderzoek konden we de aanwezigheid van een in situ bewaarde steentijd artefactensite uitsluiten. Het was echter wel nog mogelijk dat sporen uit andere periodes aanwezig waren binnen het onderzoeksgebied. Om dit na te gaan, was de uitvoering van een proefsleuvenonderzoek nodig.

Het proefsleuvenonderzoek toonde aan dat op het terrein enkel archeologische sporen aanwezig zijn uit de late middeleeuwen tot de nieuwste tijd. Oudere sporen zijn wellicht verdwenen door diepe ploegactiviteiten en de afgraving van het noordelijke deel van het terrein. De resultaten van het proefsleuvenonderzoek doen besluiten dat op het terrein geen waardevolle archeologische vindplaats aanwezig is. Daarom zijn geen bijkomende archeologische maatregelen nodig.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Reyns, N./L. Claessens, 2016: Archeologienota, Londerzeel – Bloemstraat, Temse (Rapporten All-Archeo bvba 369).

4.2 Websites

CadGis (2016)

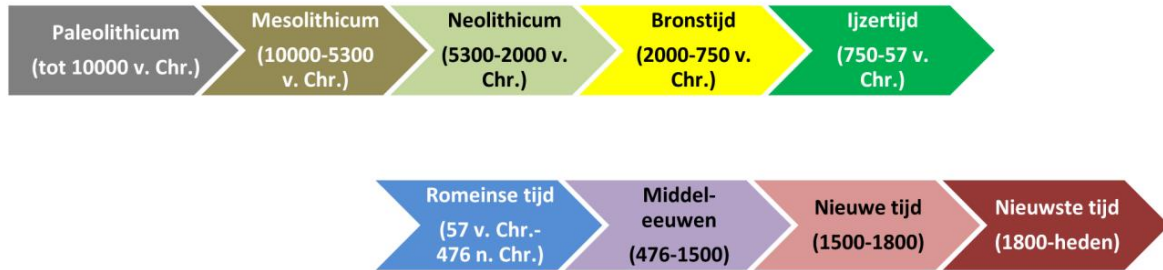
http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE

Geopunt Vlaanderen (2017)

<http://www.geopunt.be/>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

5.2 Plannenlijst

Plannenlijst proefsleuven: projectcode 2017F96

Plan-nummer	Type	Onderwerp	Aanmaak-schaal	Aanmaak-wijze	Datum
1	Kadasterplan	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	09/09/2016
2	Topografische kaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	09/09/2016
3	Bouwplan	Ontwerpplan	1:1	Digitaal	27/09/2016
4	Allesporenkaart	Overzicht van alle sporen	1:1	Digitaal	29/06/2017
5	Allevondstenkaart	Overzicht van alle vondsten	1:1	Digitaal	29/06/2017
6	Synthesekaart	Fasering	1:1	Digitaal	29/06/2017
7	Vlakplan	Werkput 4-6, 9-10, vlak 1	1:1	Digitaal	29/06/2017
8	Vlakplan	Werkput 1-3, 7-8, vlak 1	1:1	Digitaal	29/06/2017
9	Allesporenkaart	Weergave op Atlas der Buurtwegen	1:1	Digitaal	29/06/2017
10	Overzichtskaart	Zone waar geen waardevolle archeologische site aanwezig is	1:1	Digitaal	29/06/2017

5.3 Fotolijst

Fotolijst proefsleuvenonderzoek: projectcode 2017F96

ID	Type	Werk-put	Sector / vak	Vlak	Spoor/ profiel/ vondst	Begin/ einde	Vervaardiging	Datum
Vondsten uit S2, 18, 21 en 26	Vondstfoto	2, 5-6, 8	/	1	S2, 18, 21, 26	/	Digitaal	28/06/2017
LOBL WP1 VL1 PR1 AB	Profielfoto	1	/	1	PR1	AB	Digitaal	29/06/2017
LOBL WP6 VL1 PR6 AB	Profielfoto	6	/	1	PR6	AB	Digitaal	29/06/2017
LOBL WP8 VL1 PR8 AB	Profielfoto	8	/	1	PR8	AB	Digitaal	29/06/2017
LOBL WP3 VL1 S5	Spoorfoto	3	/	1	S5	/	Digitaal	27/06/2017
LOBL WP7 VL1 S22-23	Spoorfoto	7	/	1	S22-23	/	Digitaal	27/06/2017
LOBL WP4 VL1 S9	Spoorfoto	4	/	1	S9	/	Digitaal	27/06/2017
LOBL WP4 VL1 S9	Coupefoto	4	/	1	S9	/	Digitaal	27/06/2017
LOBL WP8 VL1 S29	Spoorfoto	8	/	1	S29	/	Digitaal	27/06/2017
LOBL WP8 VL1 S30	Spoorfoto	8	/	1	S30	/	Digitaal	27/06/2017

ID	Type	Werk-put	Sector / vak	Vlak	Spoor/ profiel/ vondst	Begin/ einde	Vervaardiging	Datum
LOBL WP5 VL1 S17	Spoorfoto	5	/	1	S17	/	Digitaal	27/06/2017
LOBL WP9 VL1 S33	Spoorfoto	9	/	1	S33	/	Digitaal	27/06/2017
LOBL WP9 VL1 S33	Coupefoto	9	/	1	S33	/	Digitaal	27/06/2017
LOBL WP9 VL1 S32	Spoorfoto	9	/	1	S32	/	Digitaal	27/06/2017
LOBL WP3 VL1 S4	Spoorfoto	3	/	1	S4	/	Digitaal	27/06/2017
LOBL WP4 VL1 S10	Spoorfoto	4	/	1	S10	/	Digitaal	27/06/2017
LOBL WP4 VL1 S10	Coupefoto	4	/	1	S10	/	Digitaal	27/06/2017
LOBL WP5 VL1 S16	Spoorfoto	5	/	1	S16	/	Digitaal	27/06/2017
LOBL WP4 VL1 S11-12	Spoorfoto	4	/	1	S11-12	/	Digitaal	27/06/2017
LOBL WP1 VL1 S1	Spoorfoto	1	/	1	S1	/	Digitaal	27/06/2017
LOBL WP8 VL1 S25	Spoorfoto	8	/	1	S25	/	Digitaal	27/06/2017
LOBL WP4 VL1 S7	Spoorfoto	4	/	1	S7	/	Digitaal	27/06/2017
LOBL WP4 VL1 S7	Coupefoto	4	/	1	S7	/	Digitaal	27/06/2017
LOBL WP9 VL1 S36	Spoorfoto	9	/	1	S36	/	Digitaal	27/06/2017
LOBL WP9 VL1 S36	Coupefoto	9	/	1	S36	/	Digitaal	27/06/2017
LOBL WP9 VL1 S34	Spoorfoto	9	/	1	S34	/	Digitaal	27/06/2017
LOBL WP9 VL1 S34	Coupefoto	9	/	1	S34	/	Digitaal	27/06/2017
LOBL WP9 VL1 S37	Spoorfoto	9	/	1	S37	/	Digitaal	27/06/2017
LOBL WP9 VL1 S37	Coupefoto	9	/	1	S37	/	Digitaal	27/06/2017

5.4 Tekeningenlijst

Tekeningenlijst proefsleuvenonderzoek: projectcode 2017F96

ID	Type	Onderwerp	Aanmaak-schaal	Aanmaak-wijze	Datum
T1	Profieltekening	WP1 PR1 AB, WP2 PR2 AB, WP3 PR3 AB, WP4 PR4 AB, WP5 PR5 AB, WP6 PR6 AB, WP7 PR7 AB, WP8 PR8 AB	1:1	Digitaal	28/06/2017

5.5 Dagrapporten

Dagrapporten proefsleuven: projectcode 2017F96

Datum: 28/06/2017

Werkzaamheden: proefsleuvenonderzoek

Interpretaties: Er werden 10 werkputten aangelegd, namelijk 8 proefsleuven en 2 kijkvensters. De sporen waren antropogeen en natuurlijk. De antropogene sporen omvatten paalsporen, kuilen, greppels, ploegsporen en verstoringen. In de vullingen van een aantal kuilen en paalsporen werd recent glas, baksteen, hout of steenkool aangetroffen waardoor ze uit de nieuwe of nieuwste tijd dateren. Uit een paar kuilen werd industrieel porselein gerecupereerd en in een greppel werd rood geglazuurd aardewerk aangetroffen, waardoor deze sporen vanaf de late middeleeuwen tot de nieuwste tijd dateren. De overige kuilen, paalsporen en greppels ogen op basis van hun donkere vulling en/of scherpe aflijning niet ouder dan de late middeleeuwen. Oudere sporen werden niet herkend. Het archeologische vlak werd aangelegd op de overgang van de B-horizont naar de C-horizont of bovenaan de C-horizont.

Extern advies: n.v.t.

Externe condities: n.v.t.

Aanwezig personeel: Bénédicte Cléda (veldwerkleider), Liesbeth Coremans (assistent-archeoloog), Alice-Jan Hellinx (projectmedewerkster)

5.6 Vondstenlijst

Vondstenlijst proefsleuvenonderzoek: projectcode 2017F96

Gebruikte afkortingen:

NT: nieuwe tijd

NST: nieuwste tijd

Datum	Vondst-nr.	Werkput	Sector	Vak/ kwadr./ coupe/ profiel	Spoor/ muur/ laag	Vlak	Inzamel- wijze	Maas- wijdte	Categorie	Aantal fragmen- ten	Datering productie	Homo- geniteit	Foto/Teken ing/plan
26/06/2017	V01	2	/	/	S2	1	vlak	/	Aardewerk	1	LME-NT	Homogeen	F1, Plan 5
27/06/2017	V02	5	/	/	S18	1	vlak	/	Aardewerk	1	NT-NST	Homogeen	F1, Plan 5
27/06/2017	V03	6	/	/	S21	1	vlak	/	Aardewerk	1	LME-NT	Homogeen	F1, Plan 5
27/06/2017	V04	8	/	/	S26	1	vlak	/	Aardewerk	1	NT-NST	Homogeen	F1, Plan 5

5.7 Stalenlijst

Er werden geen stalen genomen.

5.8 Sporenlijst

Gebruikte afkortingen:

Afm.: afmetingen

Hom.: homogeen

Het.: heterogeen

NT: nieuwe tijd

NST: nieuwste tijd

L: licht

D: donker

GR: grijs

BR: bruin

ZW: zwart

GROE: groen

GE: geel

Sporenlijst proefsleuvenonderzoek: projectcode 2017F96

Datum	Spoornr.	Werkput	Sector	Vak/ kwadr/ coupe/ profiel	Vlak	Tek./ plan	Vorm	Afm. in vlak	Diepte	Aard	Kleur	Textuur	Inclusies	Bioturbatie	Aflijning	Interpretatie	Datering	Spoorassociatie /spoorrelatie
27/06/2017	1	2	/	/	1	4	langwerpig	9,60 x 0,35 m		het.	D GR BR	lemig zand		weinig	duidelijk	ploegspoor	NT-NST	/
27/06/2017	2	2	/	/	1	4	onregelmatig	3,70 x 1,92 m		het.	D GR GROE - D BR GE	lemig zand		weinig	duidelijk	greppel	LME-NT	/
27/06/2017	3	3	/	/	1	4	onregelmatig	1,90 x 1,81 m		het.	D BR GE	lemig zand	baksteen	weinig	duidelijk	greppel	LME-NT	/
27/06/2017	4	3	/	/	1	4	langwerpig	7,20 x 0,70 m		het.	D BR LGR	lemig zand		weinig	duidelijk	greppel	LME-NT	/
27/06/2017	5	3	/	/	1	4	vierkant	0,22 x 0,22 m		het.	BR	lemig zand	hout	weinig	duidelijk	paalspoor	NT-NST	/
27/06/2017	6	3	/	/	1	4	langwerpig	6,74 x 0,42 m		het.	L BR GR	lemig zand		weinig	duidelijk	ploegspoor	NT-NST	/
27/06/2017	7	4	/	/	1	4	rond	Ø 0,60 m		het.	L BR GR	lemig zand		weinig	duidelijk	natuurlijk	/	/
27/06/2017	8	4	/	/	1	4	langwerpig	2,10 x 0,25 m		het.	L GR BR	lemig zand		weinig	onduidelijk	natuurlijk	/	/
27/06/2017	9	4	/	/	1	4	ovaal	Ø 0,33 m	10 cm	het.	D GR L GR	lemig zand		weinig	duidelijk	paalspoor	LME-NT	/
27/06/2017	10	4	/	/	1	4	langwerpig	5,85 x 0,43 m	5 cm	het.	D GR BR	lemig zand		weinig	duidelijk	greppel	LME-NT	/
27/06/2017	11	4	/	/	1	4	onregelmatig	2,78 x 1,28 m		het.	D BR	lemig zand		weinig	duidelijk	kuil	NT-NST	Jonger dan S12
27/06/2017	12	4	/	/	1	4	langwerpig	1,86 x 0,60 m		het.	D BR GR	lemig zand		weinig	duidelijk	greppel	NT-NST	Ouder dan S11
27/06/2017	13	4	/	/	1	4	onregelmatig	0,76 x 0,27 m		het.	D BR	lemig zand		weinig	duidelijk	kuil	NT-NST	/
27/06/2017	14	4	/	/	1	4	onregelmatig	0,90 x 0,20 m		het.	D BR	lemig zand		weinig	duidelijk	kuil	NT-NST	/
27/06/2017	15	4	/	/	1	4	langwerpig	2,00 x 1,75 m		hom.	D BR	lemig zand	glas	weinig	duidelijk	greppel	LME-NT	/
27/06/2017	16	5	/	/	1	4	langwerpig	3,18 x 1,84 m		het.	D BR GR	lemig zand		weinig	duidelijk	greppel	LME-NT	/
27/06/2017	17	5	/	/	1	4	rechthoekig	2,52 x 1,06 m		het.	D BR ZW	lemig zand	recent glas, baksteen, steenkoal	weinig	duidelijk	kuil	NT-NST	/
27/06/2017	18	5	/	/	1	4	onregelmatig	1,30 x 0,50 m		het.	D BR	lemig zand	baksteen	weinig	duidelijk	kuil	NT-NST	/
27/06/2017	19	5	/	/	1	4	langwer	1,86 x		het.	D BR GR	lemig		weinig	duidelijk	greppel	NT-NST	/

Datum	Spoornr.	Werkput	Sector	Vak/ kwadr/ coupe/ profiel	Vlak	Tek./ plan	Vorm	Afm. in vlak	Diepte	Aard	Kleur	Textuur	Inclusies	Bioturbatie	Aflijning	Interpretatie	Datering	Spoorassociatie /spoorrelatie
017							pig	0,58 m				zand						
27/06/2017	20	6	/	/	1	4	langwerpig	1,82 x 0,24 m		het.	D GR BR	lemig zand		weinig	duidelijk	ploegspoor	NT-NST	/
27/06/2017	21	6	/	/	1	4	langwerpig	1,76 x 1,77 m		het.	D BR	lemig zand	baksteen	weinig	duidelijk	greppel	LME-NT	/
27/06/2017	22	7	/	/	1	4	vierkant	0,21 x 0,21 m		het.	D BR	lemig zand		weinig	duidelijk	paalspoor	NT-NST	/
27/06/2017	23	7	/	/	1		ovaal	Ø 0,35 m		het.	D BR	lemig zand	baksteen	weinig	duidelijk	paalspoor	NT-NST	/
27/06/2017	24	7	/	/	1		onregelmatig	22,00 x 1,91 m		het.	D BR GROE BL	lemig zand		weinig	duidelijk	verstoring (zeefzand)	NST	/
27/06/2017	25	8	/	/	1		onregelmatig	11,88 x 1,90 m		het.	L GROE - D ZW BR GE	lemig zand		weinig	duidelijk	verstoring (zeefzand)	NST	/
27/06/2017	26	8	/	/	1		rechthoekig	1,06 x 0,80 m		het.	D ZW GR	lemig zand	baksteen	weinig	duidelijk	kuil	NT-NST	/
27/06/2017	27	8	/	/	1		onregelmatig	1,71 x 1,08 m		het.	D BR ZW	lemig zand		weinig	duidelijk	kuil	NT-NST	/
27/06/2017	28	8	/	/	1		vierkant	0,30 x 0,30 m		het.	D ZW BR	lemig zand	baksteen	weinig	onduidelijk	paalspoor	NT-NST	/
27/06/2017	29	8	/	/	1		rond	Ø 0,35 m		het.	D GR LBR	lemig zand		weinig	duidelijk	paalspoor	NT-NST	/
27/06/2017	30	8	/	/	1		rond	Ø 0,35 m		het.	D ZW BR	lemig zand		weinig	onduidelijk	paalspoor	NT-NST	/
27/06/2017	31	8	/	/	1		onregelmatig	1,51 x 2,13 m		hom.	D GR ZW	lemig zand		weinig	duidelijk	verstoring	NST	/
27/06/2017	32	9	/	/	1		ovaal	0,89 x 0,36 m		het.	D BR LBR	lemig zand		weinig	duidelijk	kuil	NT-NST	/
27/06/2017	33	9	/	/	1		rond	Ø 0,73 m		het.	D ZW BR	lemig zand		weinig	onduidelijk	kuil	LME-NT	/
27/06/2017	34	9	/	/	1		rond	Ø 0,30 m		het.	L GR BR	lemig zand		weinig	duidelijk	natuurlijk	/	/
27/06/2017	35	9	/	/	1		rond	/		het.	L BR GR	lemig zand		weinig	onduidelijk	deel van S36	/	/
27/06/2017	36	9	/	/	1		langwerpig	4,70 x 0,30 m		het.	L BR GR	lemig zand		weinig	onduidelijk	natuurlijk	/	/
27/06/2017	37	9	/	/	1		rond	Ø 0,33 m		het.	L BR GR	lemig zand		weinig	duidelijk	natuurlijk	/	/